

Національна академія статистики обліку та аудиту (НАСОА)

Національний центр обліку та аудиту (НЦОА)

ПРОГРАМА

освітнього заходу з безперервного професійного навчання аудиторів:

«Звітність зі сталого розвитку»

Київ 2025

***Укладач програми**:*

Лубенченко О. Е. – член АПУ, CAP, сертифікований практикуючий аудитор; доктор економічних наук, завідувач Національним центром обліку та аудиту, професор кафедри обліку, аудиту та оподаткування Національної академії обліку та аудиту; викладач програм з безперервного професійного навчання аудиторів України.

Лектори:

Лубенченко О. Е. – д.е.н., професор, завідувач Національного центру обліку та аудиту Національної академії статистики обліку та аудиту, м. Київ

Костирко Р. О. – д.е.н., професор, професор Національного центру обліку та аудиту Національної академії статистики, обліку та аудиту, м. Київ

Програму розглянуто, затверджено та рекомендовано до друку Методичною радою Національного центру обліку та аудиту Національної академії статистики, обліку та аудиту (протокол № 4 від 05.09.2025р.)

ЗМІСТ

ВСТУП 4

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ З БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ АУДИТОРІВ 6

ФОМА БЕЗПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ 8

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ 8

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ 8

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА 10

ВСТУП

Актуальність теми. Суб'єкти господарювання у всіх країнах світу мають складати та подавати фінансову звітність зацікавленим користувачам. Складання та подання фінансової звітності в країнах Європейського Союзу регулюється Директивою 2013/34/ЕС Європарламенту і Ради з питань річної фінансової звітності, консолідованої фінансової звітності та пов'язаних з нею звітів окремих видів компаній. Ця ж Директива внесла зміни до Директиви 2006/43/ЄС Європейського парламенту і Ради та скасувала директиви Ради 78/660/ЄЕС і 83/349/.

Фінансові звіти мають розкривати, переставляти інформацію про фінансовий стан суб'єкта господарювання, його прибутки та збитки, рух грошових коштів, зміни у складі власного капіталу, основні аспекти облікових політик, облікових оцінок та застосовані методи бухгалтерського обліку. Разом з тим, суспільство, державні органи, банки, власники (засновники та /або акціонери), інвестори, кредитори потребують додаткового розкриття інформації, яка не входить до складу фінансової звітності, так званої нефінансової інформації щодо сталого розвитку. Активна критика з боку користувачів нефінансової інформації спонукали Європейську комісію приступити до розробки нового набору європейських стандартів з питань стійкості, після чого була впроваджена Директива Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року № 2022/2464/ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку (вступила в дію 05 січня 2023 року). В Україні на законодавчому рівні схвалена Стратегія запровадження підприємствами звітності із сталого розвитку (РКМУ від 18 жовтня 2024 р. № 1015-р). Таким чином, останні глобальні події в світі, в тому числі, обраний Україною напрям руху до ЄС, зростання вимог стейкхолдерів, потребують удосконалення знань аудиторів в галузі складання звітності зі сталого розвитку та методик перевірки її перевірки.

Практичне значення для аудиторів: підготовка до впровадження в діяльність аудиторських фірм новітніх вимог законодавства щодо складання та перевірок звітності з стійкого розвитку, законодавчих приписів ЄС, застосовування на практиці вимог *Міжнародних стандартів управління якістю, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг РМСАНВ*, *Міжнародного стандарту із надання впевненості щодо сталого розвитку (ISSA) 5000*.

Предметом заходу освітнього за темою «Звітність зі сталого розвитку» є методичні та організаційні засади складання звітності зі сталого розвитку суб'єктами господарювання та її перевірки аудиторами/ незалежними практикуючими фахівцями.

Метою освітнього заходу за темою «Звітність зі сталого розвитку» є комплексне обґрунтування методичних підходів та практичних рекомендацій щодо здійснення перевірок звітності зі сталого розвитку суб'єктів господарювання.

Завдання освітнього заходу. Відповідно до поставленої мети сформульовано завдання, які обумовили логічну структуру і послідовність їх вирішення: удосконалити знання аудиторів стосовно Директиви ЄС щодо звітності зі сталого розвитку, стандартів звітності зі сталого розвитку, приписів Європейського комітету наглядових органів за аудитом з організації перевірок звітності зі сталого розвитку, з питань впровадження в аудиторську діяльність вимог *Міжнародних стандартів управління якістю, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг РМСАНВ*, *Міжнародного стандарту із надання впевненості щодо сталого розвитку (ISSA) 5000*.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ З БЕЗПЕРЕРВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ АУДИТОРІВ

«Звітність зі сталого розвитку»

№	Назва розділу теми	Кількість годин
1	Розділ І «Розширення можливостей аудиторів у звітності про сталий розвиток: розуміння стандартів і імплементація практик ESG» 1. Теоретичні основи ESG (екологічна та соціальна сфера, питання корпоративного управління). 1.1 Розуміння ESG: Визначення та сфера застосування ESG; історична еволюція та глобальне значення ESG у бізнес-операціях та звітності; роль ESG у сталому розвитку та узгодженні з Цілями сталого розвитку (ЦСР). 1.2 2 Ключові складові ESG та їх значення для аудиту: Екологічні: зміна клімату, управління ресурсами, викиди та біорізноманіття; Соціальні: права людини, трудова практика, різноманітність і вплив на громаду; Корпоративне управління: прозорість, етика, структура правління та антикорупційні заходи. 1.3 Роль аудиторів у звітності ESG: забезпечення надійності та достовірності розкриття ESG; виявлення та пом'якшення ризиків у звітності ESG; очікування зацікавлених сторін і зміцнення довіри 2. Огляд нормативно-правової бази, що регулює звітність про сталий розвиток. 2.1. Нормативний контекст ESG на глобальному рівні: Ключові міжнародні стандарти та концептуальна основа: Принципи ООН щодо відповідального інвестування (UNPRI), Глобальна ініціатива звітності (GRI) і Цільова група з розкриття фінансової інформації, пов'язаної з кліматом (TCFD) 2.2. Регуляторний ландшафт ЄС: Огляд Директиви ЄС про корпоративну звітність про сталий розвиток (CSRD) та її наслідків для підприємств і аудиторів; положення про таксономію та його зв'язок зі звітністю про сталий розвиток; ключові оновлення та терміни реалізації. 2.3. Нові тенденції та майбутні напрямки: збільшення конвергенції між глобальними та регіональними стандартами; роль урядів, галузевих та професійних бухгалтерських організацій у формуванні екосистеми регулювання сталості.	1
2	3. Європейські стандарти звітності щодо сталого розвитку (ESRS) від EFRAG. 3.1. Роль Європейської консультативної групи з фінансової звітності (EFRAG) у розробці ESRS. Сфера застосування та цілі ESRS в ЄС. 3.2. Основні принципи та основи ESRS: Подвійна суттєвість: перспективи фінансової суттєвості та впливу. 3.3. Структура ESRS: Загальні вимоги (ESRS 1) і Загальні відомості (ESRS 2). Спеціальні екологічні стандарти: зміна клімату, забруднення, біорізноманіття, вода та ресурси. Соціальні стандарти: вплив на робочу силу, громади та споживачів. Стандарти управління: Ділова етика та управління ризиками.	1

	4. Стандарти IFRS-ISSB: Ключові особливості стандартів ISSB Практичні стратегії впровадження ESRS в організаціях.	
3	**Розділ ІІ «Аудит звітності зі сталого розвитку»** **1. Директива Європейського Парламенту та Ради від 14 грудня 2022 року № 2022/2464/ЄС про корпоративну звітність зі сталого розвитку (вступила в дію 05 січня 2023 року):** 1.1 Регламенти ЄС, що передували прийняттю Директиви № 2022/2464/ЄС. Вимоги Директиви № 2022/2464/ЄС до складання звітності зі сталого розвитку 1.2 Зміни до Директиви 2013/34/EU. Вимоги ст. 19 а) Директиви 2013/34/EU щодо звітності зі сталого розвитку 1.3 Зв'язок між фінансовою інформацією та інформацією про стійкість 1.4 Користувачі звітів про сталий розвиток і звітів з надання впевненості аудиторів/незалежних практикуючих фахівців щодо сталого розвитку 1.5 Зміни до Директиви 2006/43/ЕС. Вимоги до незалежності аудиторів/незалежних практикуючих фахівців. Забезпечення якості послуг, пов'язаних із наданням впевненості щодо звітності зі сталого розвитку **2. Рекомендації CEAOB (Committee of European auditing oversight bodies - Європейський комітет наглядових органів за аудитом) з надання обмеженої впевненості щодо звітності про сталий розвиток.** 2.1 Керівні принципи: етика, прийняття та контроль якості 2.2 Мета обмеженого надання впевненості 2.3 Оцінка суттєвості та ідентифікованих викривлень щодо інформації у звітності зі сталого розвитку 2.4 Оцінка ризиків, в т. ч. ризиків шахрайства та недотримання вимог законодавства щодо звітування зі сталого розвитку. Реагування на ризики. Визначення процедур щодо перевірки звітності про сталий розвиток 2.5 Оцінка розкриття інформації щодо сталого розвитку. Оцінка прогнозної інформації. Накопичення та розгляд виявлених викривлень 2.6 Використання роботи експерта. Документація. Формат і зміст звіту аудитора/незалежного практикуючого фахівця	1
4	**3.Міжнародний стандарт із надання впевненості щодо сталого розвитку (ISSA) 5000. Загальні вимоги щодо перевірки звітності сталого розвитку. Гарантії (надання впевненості).** 3.1 Прийняття та продовження співпраці із клієнтом 3.2 Вимоги щодо управління якістю на рівні фірми та завдання 3.3 Вимоги щодо оцінки ризиків, в т ч. шахрайства та недотримання законів і встановлених правил 3.4 Вимоги до комунікацій із менеджментом, тими, хто відповідає за управління 3.5 Реагування на ризики суттєвого викривлення. Докази і процедури 3.6 Накопичення та розгляд виявлених викривлень 3.7 Опис прийнятних критеріїв для оцінки інформації 3.8 Подальші події. Запевнення менеджменту. Інша інформація 3.9. Підготовка звіту з надання впевненості. Зміст звіту з надання впевненості.	1
	Усього	**4**

ФОРМА БЕЗПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ: очна, дистанційна

МІСЦЕ ПРОВЕДЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАХОДУ: м. Київ, вул. Підгірна, 1, zoom-конференції, он -лайн

ОЧІКУВАІНІ РЕЗУЛЬТАТИ

За результатами навчання слухачі мають знати:

- Основи екологічних, соціальних принципів та принципів управління (ESG).
- Яка роль ESG у узгодженні корпоративних цілей із глобальними ініціативами сталого розвитку, включаючи Цілі сталого розвитку ООН (ЦСР).
- Основи подвійної суттєвості у звітності про сталий розвиток.
- Ключові аспекти Європейських стандартів звітності про сталий розвиток (ESRS), розроблених EFRAG.
- Концепцію Міжнародної ради зі стандартів сталого розвитку (ISSB) та її глобальне значення.
- Основи та методології для аудитів ESG (стандарти GRI, SASB, TCFD, ESRS та ISSB).
- Вимоги Директив Європейського Союзу та законодавства України щодо подання звітності зі сталого розвитку.
- Сутність дефініцій «звітність зі сталого розвитку», «нефінансова звітність», «стійкий (сталий) розвиток», «корпоративна звітність», класифікацію міжнародних стандартів щодо звітності зі сталого розвитку, основні етапи формування внутрішньофірмової політики суб'єкта господарювання щодо складання звітності зі сталого розвитку.
- Порядок застосування Рекомендацій СЕАОВ з надання обмеженої впевненості щодо звітності про сталий розвиток, *Міжнародних стандартів управління якістю, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг РМСАНВ*, *Міжнародного стандарту із надання впевненості щодо сталого розвитку (ISSA) 5000*.
- *Глобальні стандарти етичної поведінки та незалежності при складанні та підтвердженні звітності сталого розвитку.*

За результатами навчання слухачі мають вміти:

- Оцінювати відповідності європейським (ESRS) і міжнародним (ISSB) стандартам сталого розвитку.
- Інтерпретувати та застосовувати нормативні актів і концептуальні основи які пов'язані із сталим розвитком.
- Застосовувати стратегічне планування та навички консультування:

- Виявляти можливостей для покращення ефективності ESG та усунення прогалин у звітності.
- Розробляти дієві рекомендацій для покращення практики сталого розвитку.
- *Виконувати завдання з надання впевненості стосовно звітності зі сталого розвитку*.
- Застосовувати методики перевірки звітності зі сталого розвитку; розробляти та застосовувати в аудиторській практиці процедури прийняття завдань з перевірки звітності зі сталого розвитку, оцінки бізнес – процесів та внутрішнього контрою клієнта, визначення критеріїв оцінки звітності зі сталого розвитку, суттєвості (принцип «подвійної» суттєвості).
- Застосовувати професійне судження та професійний скептицизм під час проведення перевірки та формування звіту аудитора/незалежного практикуючого фахівця щодо звітності зі сталого розвитку.
- Розробляти та удосконалювати змістове наповнення Внутрішньофірмових стандартів щодо методик перевірки звітності зі сталого розвитку.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Directive 2013/34/EU of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of undertakings, amending Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC.
2. Audit Directive: Directive 2006/43/EC of the European Parliament and of the Council of 17 May 2006 on statutory audits of annual accounts and consolidated accounts, amending Council Directives 78/660/EEC and 83/349/EEC and repealing Council Directive 84/253/EEC (OJ L 157, 9.6.2006, p. 87). Audit Regulation: Regulation (EU) No 537/2014 of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 on specific requirements regarding statutory audit of public-interest entities and repealing Commission Decision 2005/909/EC.
3. Taxonomy Regulation: Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment, and amending Regulation (EU) 2019/2088.
4. Transparency Directive: Directive 2004/109/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 2004 on the harmonization of transparency requirements in relation to information about issuers whose securities are admitted to trading on a regulated market and amending Directive 2001/34/EC.
5. The ESG Handbook: Achieving Impact and Enhancing Value Through Environmental, Social, and Governance Frameworks by Paul P. McKenna (2022).
6. Sustainability Reporting Handbook for Practitioners by GRI (Global Reporting Initiative), latest edition.
7. UN Sustainable Development Goals (SDGs): Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development.
8. Global Reporting Initiative (GRI) Standards: https://www.globalreporting.org.
9. Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD): https://www.fsb-tcfd.org.
10. United Nations Principles for Responsible Investment (UNPRI): https://www.unpri.org.
11. Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) [Official Text]: https://ec.europa.eu.
12. EU Taxonomy Regulation: Regulation (EU) 2020/852.
13. EU Climate Action Initiatives: https://ec.europa.eu/clima.
14. The European Green Deal Explained: Strategies and Policies by Jean-Claude Burgelman et al. (2021).
15. European Commission: Corporate Sustainability Due Diligence Directive.
16. EFRAG: Finalized ESRS Documents and Guidance. https://www.efrag.org.
17. Detailed reports and consultation papers on ESRS.
18. ISSB Standards Overview: https://www.ifrs.org/issb.
19. IFRS Sustainability Disclosure Standards Exposure Drafts.
20. Convergence of Global and Regional Sustainability Standards: ISSB and EFRAG Collaboration Efforts by Harmsen et al. (2023).
21. Comparative Analysis of ESG and Sustainability Reporting Standards by TCFD and GRI (2023).
22. Sustainability Assurance: Trends, Challenges, and Opportunities for Auditors by KPMG (2023).
23. Role of Auditors in Sustainability Reporting by ACCA (Association of Chartered Certified Accountants).

24. International Ethics Standards for Sustainability Assurance (including International Independence Standards) and Other Revisions to the Code Relating to Sustainability Assurance and Reporting https://www.ethicsboard.org/publications/final-pronouncement-international-ethics-standards-sustainability-assurance-including-international
25. Lubenchenko O. Harmonizing non-financial information of business enterprises in the European Union and Ukraine – Статистика України №1, 2023. с.154 -164
26. Lubenchenko O., Shulga S. Audit of non-financial reporting: what standard should be used? - Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту № 1-2, 2023 с.29-41 http://194.44.12.92:8080/jspui/handle/123456789/7645
27. Лубенченко О. Е., Редько О. Ю. Питання структуризації процедурного забезпечення в аудиторській практиці. Статистика України. 2024. № 2. С. 116–128. Doi: 10.31767/su.2(105)2024.02.11
28. Shkromyda, V., Gnatiuk, T., Shkromyda, N., Vasylyuk, M., & Lubenchenko, O. (2025). Sustainable Development in Business Reporting: From Chaos to Structured Accounting Data. Journal of Lifestyle and SDGs Review, 5(1), e03879. https://doi.org/10.47172/2965-730X.SDGsReview.v5.n01.pe03879
29. Lubenchenko O. Sustainable Development Reporting: Challenges or Opportunities for Auditors? Статистика України. 2025. No 1. С. 99–116.
30. Lubenchenko O., Shulga S The International Standard on Sustainability Assurance (ISSA) 5000. The Assessment of Sustainability and Financial Performance of Business Entities in the Practice of Auditing Firms Статистика України. 2025. No 2. С. 99–116.